

KS Debatthefte 2025

LL/HTV 03.12 - 04.12.24

Trond Are Fjordtun

Anita Karlsen

Innhold i økta

- Hva sier KS om debattheftet
- Gjennomgang av debattheftet
- Veien videre

KS om debattheftet

- Ønsker god forankring i kommunestyre og fylkesting
- Svarene er avgjørende for prioriteringer og veien videre
- Krevende bilde fremover
 - Strammere økonomi
 - Mangel på kompetanse og kapasitet
- Mellomoppgjør
- Færre i yrkesaktiv alder og økende behov for arbeidskraft
- Mellomoppgjør
 - Forhandler kun om lønn
 - Men behov for langsiktig og strategisk arbeid gjør at de allerede nå ber om hva som bør prioriteres i utviklingen av avtaleverket

Foto: Gerardo Poblete, KS

KS om Debatthefte, Fra forventning til virkelighet

- *Forventningsgapet* er et stikkord for innholdet i Debatthefte for 2025.
 - [Helge Eide om forventningsgapet](#)
- Gapet mellom det som i sum forventes av kommuner og fylkeskommuner og det som er mulig å yte med de ressursene som er tilgjengelig.
- Forbedret privatøkonomi, valgløfter, nasjonale politikere og –retningslinjer og media bygger opp forventninger
- Kommunene må:
 - Bygge opp kompetanse hos de arbeidstakere man har
 - Benytte kompetansen mest mulig effektiv

KS om debattheftet, Fra forventning til virkelighet

- Mangel på arbeidskraft krever endringer i arbeidslivet
«Det blir ikke flere sykepleiere, helsefagarbeidere eller lærere av at kommuner... overbyr hverandre»
- KS ber derfor om tilbakemeldinger på prioriteringer: Omstilling? Arbeidstidsordninger? Oppgavedeling mellom yrkesgrupper? Bruk av kompetanse?
- Ønsker å gi kommuner og fylkeskommuner større handlingsrom
- Både resultat i frontfaget og de økonomiske utsiktene i 2025 setter rammene for oppgjøret

Debattheftet

Todelt:

- Forventningsgapet
- Veien mot et bærekraftig arbeidsliv

Ny strategi 2024-2027

Være tettere på medlemmene

Ha en sterkere stemme

Bidra til raskere omstilling

Kjære folkevalgte! Vi oppfordrar dere til å diskutere og behandle KS sitt debatthefte.

KS Debatthefte - Forventningsgapet

- Kommuneøkonomi under betydelig press
- Over 75% av kommunene styrer mot merforbruk
- Økende utfordringer
 - Vedlikeholdsetterslep (vei), kostnadsvekst (kollektivtrafikk) og renteutgifter
- Tjenestene blir mer kostbare
 - Ressurskrevende helse- og omsorgsoppgaver
 - Tilrettelegging enkeltindivider BHG og skole
 - Økte sosialbudsjett (flyktningebistand)
- Endringer i befolkningssammensetningen øker kostnadene
- Rekrutteringsutfordringer

KS Debatthefte – Hva er forventningsgapet

- *...I debattheftet for 2025 er diskusjonen om forventningsgapet avgrenset til velferdsområdet.*
- På disse sektorene er kommunene styrt
 - Økonomiske rammer bestemt av staten
 - Utstrakt særlovgivning
 - Individuelle rettigheter
- Folkevalgte i press mellom motstridende interesser
- *Summen av krav, lover og forskrifter kommuner og fylkeskommuner skal forholde seg til er stor, særlig når også veiledere og retningslinjer oppleves som bindende*
- Media for ofte preget av negative vinklinger fra enkeltpersoner. Glemmer rom for faglig og politisk skjønn

KS Debatthefte – Hvordan kan kommunene håndtere forventningsgapet?

- Forventninger ikke negativt i seg selv. Det ligger i politikkens natur å ha ambisjoner.
- Ambisjoner må stå i balanse med tilgjengelige ressurser
- Politikere må uttrykke ambisjoner på en realistisk måte
- Demp statlig detaljstyring som stjeler ressurser og tid
- Åpenhet og god informasjon viktig når det er krevende omstillingsprosesser
- Kommuner og folkevalgte må tenke langsiktig
- Kommunen klarer å levere i snitt 80% av lovpålagte krav- trenger større lokal styring.

KS Debatthefte – KS spør om forventningsgapet

- ✓ Hvordan kan folkevalgte redusere og håndtere forventningsgapet...?
- ✓ Hvordan kan KS bistå i dette arbeidet?
- ✓ Hvordan kan folkevalgte bidra til å skape forståelse av begrensede ressurser og derfor tøffere prioriteringer og alternative løsninger?
- ✓ Hva vil være det viktigste budskapet KS kan bringe inn i dialogen med nasjonale myndigheter for å:
 - ✓ Redusere statlig detaljstyring
 - ✓ Gi mer fleksibilitet?
 - ✓ Øke handlingsrommet lokalt innenfor velferdsområdet?

Enn oss da?

- Er det områder vi mener at det er et forventningsgap mellom brukere og kommunen enkelte plasser?
- Er vi enige i premissene?
 - Er politiske ambisjoner og løfter en utfordring?
 - Er for lite lokalt handlingsrom en årsak?
 - Er det kun på velferdsområdet dette forventningsgapet finnes?
- Hva tenker vi om dette?

KS Debatthefte – Veien mot et bærekraftig arbeidsliv

- Knapphet på arbeidskrav krever endringer i arbeidslivet.
- Størst utfordring i helse- og omsorgstjenestene
- Utfordringer: Hvordan mobilisere, hvordan fordele arbeidskraft mellom sektorene, hvordan unngå «alle mot alle».

«Tilbakemeldinger fra forrige debattheft viser at kommunene og fylkeskommunene i hovedsak er tilfredse med det lokale handlingsrommet i lønnspolitikken, men at de ønsker mer regelmessige lokale lønnsforhandlinger.

De mener videre at det særlig er stort behov for å videreutvikle ulike arbeidstidsbestemmelser tilpasset kommunesektorens behov»

KS Debatthefte – om mellomoppgjøret 2025

- Forhandlingene kan omhandle krav om arbeidstid og stimuleringsordninger for heltid.
- KS inviterer til diskusjon og innspill til strategisk utvikling av avtaleverket

KS Debatthefte – Om ulikt på lønn og sykefravær

- Partene er enige om et sentralt garantilønnssystem bygd på kompetanse
- Ansatte med samme utdanningslengde er plassert i samme stillingsgruppe
- Dette garanterer likebehandling og likelønn
- Kommunal sektor har høyt sykefravær- dette koster
- Viktig med godt partssamarbeid om arbeidsmiljø og god oppfølging fra arbeidsgiver
- Landstinget ønsker at sykelønnsordningene gjennomgås.

KS Debatthefte – Om oppgavedeling

Å se konkret på hvilke yrkesgrupper som skal utføre hvilke arbeidsoppgaver kan være en av mange løsninger på arbeidskraftmangel i helse- og omsorgssektoren.

En god lærer er en god start.

Rett kompetanse på rett sted til rett tid.

Vil dette være en trussel for våre medlemmer i neste omgang?

KS Debatthefte – KS spør om mellomoppgjøret

- ✓ Hvilke innspill har din kommune/fylkeskommune til KS i forkant av mellomoppgjøret?
 - ✓ Rammer, prioriteringer, sentrale og lokale oppgjør?
- ✓ Er det et ønske at dagens garantilønnssystem, som gir stillingsgrupper av samme kompetansekrav lik sentral garantilønn, uavhengig av tjesteområdet skal videreføres?
 - ✓ Ivaretar det kommunens/fylkeskommunens behov?
- ✓ Hva bør KS prioritere i utviklingen av avtaleområde?
 - ✓ Omstilling, ulike arbeidstidsordninger, oppgavedeling, bruk av kompetanse, tiltak for å redusere arbeid, andre tiltak for å bruke arbeidskraftressursene best mulig....

Enn oss da?

- Våre mål:
 - Presse kommunene på å gi tilbakemelding i forhold til rekrutteringsstrategien på skolesiden?
 - Bedrive samme press på at de gir tilbakemelding på lærernormen
 - Fokus på andre forventningsgap enn i velferdssektoren?
 - Snakkepunkter videresendes av Anita når det kommer fra sentralledet

Veien videre

Diskuter:

Hva kan Utdanningsforbundet i din kommune gjøre for å påvirke politikere og/eller administrasjon?

Kva kan hovedtillitsvalgt, lokallagsstyret og klubber gjøre for å bidra?

<https://www.ks.no/om-ks/ks-spor/>

VALG 2013
www.udf.no

Gi barna en lærer!

Alle barn og unge har krav på en kvalifisert lærer. Vi svikter dem når de ikke får det.

Viste du at

Nesten halvparten av landets lærere forteller at elevene sjelden eller svært sjelden får lærer-utdannede vikarer når lærerne er borte.

Nå er det gitt over 4000 dispensasjoner fra kravet om at en viss andel av de ansatte i barnehagene skal være barnehagelærere.

Assistenten uten lærerutdanning har ansvaret for nesten halvparten av spesialundervisningen som gis til elever med særlige behov i grunnskolen.

I fjor fikk elevene i grunnskolen hele 1,5 millioner timer med en lærer som ikke er utdannet for jobben - og hver fjerde lærer i videregående er ikke fullt kvalifisert til å undervise i fagene sine.

UTDANNINGSFORBUNDET

Utdanningsforbundet sitt tilsva

Korleis skal kommunen rekruttere nok lærarar?

Den nasjonale rekrutteringsstrategien forpliktar alle partar i arbeidslivet til ein felles innsats for å gjere læreryrket meir attraktivt.

KS sitt ansvar:

Som arbeidsgjevarorganisasjon skal KS forhandle om løns- og arbeidsvilkår for tilsette i kommunesektoren, inkludert lærarar. Dette skal vere med på å sikre god rekruttering.

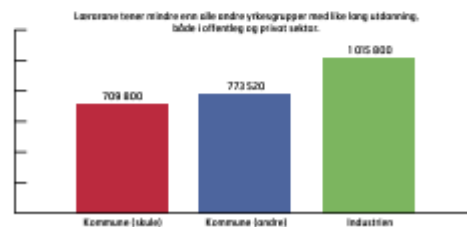
Den nasjonale rekrutteringsstrategien byggjer på ei felles erkjening av at det er behov for ekstra innsats for å auke satsinga til lærarutdanningane.

Nesten kvar femte person som underviser i skulen, manglar lærarutdanning. Den kritiske bemanningssituasjonen i mange kommunar løysar ikkje seg sjølv. Det krev politisk handling, både nasjonalt og lokalt, og må verte spegla i prioriteringane til kommunane.

Endringane i opplæringslova (frå 1.8.2024) slår fast kor viktig det er at lærarar har lærarutdanning:

«...Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for rett og nødvendig kompetanse i skulen» og «Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at dei som blir tilsette i lærarstillingar, har relevant lærarutdanning...»

Kommunane må derfor arbeide enda hardare for å rekruttere og behalde lærarar. Å tilby konkurransedyktig løn er eit av dei viktigaste verkemidla for å lukekast med denne satsinga.

Gjennomsnittsløna i 2023 for heilårsstillingar med meir enn 4 år høgare utdanning (NQU2024 S).

KS spør – Utdanningsforbundet svarar

? Spørsmål 4 – Nasjonale styresmakter

Kva vil vere dei viktigaste bodskapane KS kan bringe inn i dialogen med nasjonale styresmakter for å redusere statleg detaljstyring, gje meir fleksibilitet og auke handlingsrommet lokalt på velferdsområdet?

Her ønskjer KS å innspel og dømme på kva som utfordrar handlingsrommet lokalt, inkludert lønnskrav/forskrifter, randskriv/rettleiarar, normer/kompetansekrav, tilleggs/kontroll, ny ansvarfordeling mellom kommune/fylkeskommune/stat, kompetanse- og kapasitetstutsette og liknande.

Barnehagane og skulane i Noreg er prega av store forskjellar, særleg knytt til om dei oppfyller krava om lærertetthet og kompetansekrav i skule og barnehage. Kommunane må sikrast nødvendige økonomiske ressursar for å løysa sine oppgåver. Forskjellane er særleg knytt til om dei oppfyller krav til lærertetthet og kompetansekrav i skule og barnehage.

Nasjonale krav til lærarutdanning er heilt avgjerande for å sikre eit minimum av ressursar og eit likverdig tilbod, uavhengig av kommunane sine skiftande økonomiske handlingsrom.

Rett til eit likverdig barnehage- og skuletilbod er derfor avhengig av tydelege nasjonale kvalitetskrav i heile utdanningsløpet. Alle kommunar må sikrast nødvendige økonomiske ressursar for å løysa sine oppgåver.

? Spørsmål 5 – Mellomoppgjeret 2025

Kva innspel har kommunen/fylkeskommunen din til KS i forankring av mellomoppgjeret 2025, knytt til til dømes økonomisk ramme, prioriteringar, sentrale eller lokale lønnsbølgger og liknande?

For at kommunen skal kunne halde på og tiltrekkje seg nødvendig arbeidskraft og kompetanse, må lønnsnivået vere konkurransedyktig. Det er ei utfordring for kommunane når lønnsforskjellane mellom kommunal sektor og privat sektor, for stillingar med krav om høgare utdanning, er for store. Det er nødvendig at ramma for lønssoppgjeret i 2025 er minst på nivå som helsestet. Ramma må nyttast på seriøse prosjekter/lønsstevne med prioritering av stillingsoppgjer med langst utdanning.

? Spørsmål 6 – Strategisk utvikling av avtaleverket

Dagens garantilønsystem gjev stillingsgrupper med same kompetansekrav lik sentral garantiløn, uavhengig av tenestemråde. Tek dette garantilønsystemet vere på kommunen/fylkeskommunen sine behov, og er det eit ønske om at det vert vidareført?

Garantilønsystemet bidreg på ein enkel og ubyråkratisk måte til eit rimelig forhold mellom stillingsgruppene si løn og krava til utdanning, kompetanse og ansvar. Samstundes gjev garantilønsystemet kommunen eit nødvendig handlingsrom til å gje individuell løn etter kommunen sine behov. Dette er ein fordel for kommunen, og prinsippet bør vidareførast.

? Spørsmål 7 – Omstillingsevne

Kva har KS prioritert i utviklinga av avtaleverket for å møte framtidens arbeidskraftsutfordringar og sikre forsvarlege tenester? Dette kan til dømes handla om omstilling, ulike arbeidstidsordningar, oppgavetildeling og bruk av kompetanse, tilskot for d resursar frå utdanning og andre tiltak for å utnytte arbeidskraftsressursane best mogleg, eller liknande.

Framtidens arbeidskraftsutfordringar føreset god bemanning og rett kompetanse i barnehage og skule. Gjennom eit godt utdanningsstilbod blir kommunen sikra nødvendig arbeidskraft og innbyggjarane kvalitetstette tenester. Når kommunen skal bidra i den langsiktige samfunnsbygginga, må han vere i stand til å gje god og likverdig utdanning til barn og elevar.

Eit godt arbeidsmiljø og ven mot for høg arbeidsbelastning reduserer sjukefråværet. Sentrale ordalar er avgjerande for at kommunane skal oppfylle samfunnsoppdraget som er gjeve av nasjonale styresmakter.

Les meir her

Kjære politiker i alle parti!

Snakkepunkter